

**Lesi buku
a
Saamaka
töngö**

Deel 1

**Saramaccaans
Leesboek**

**Lesi buku
a
Saamaka töngö**

(Saramaccaans Leesboek)

Deel 1

**Instituut voor Taalwetenschap
(Summer Institute of Linguistics)
Paramaribo**

De verhalen in dit boekje zijn geschreven door Samo
Amoida, een Saramaccaner uit Asindo Opo.

De illustraties zijn van Carolyn Dyk.

Alfabetiserings-serie in het Saramaccaans

Instituut voor Taalwetenschap
Postbus 1919 (Andirastraat 54)
Paramaribo-Zuid, Suriname

1976 Instituut voor Taalwetenschap (SIL)
Alle rechten voorbehouden
vierde herziene druk 1993 (D)

Printed in Suriname

Voorwoord

Dit is het eerste deel van twee leesboekjes die werden geschreven met het doel Saramaccaners (Surinaamse Boslandcreolen) te helpen met het leren lezen en schrijven in hun eigen taal. Er zijn aparte instruktors-boekjes die bij de twee leesboekjes horen; daarin worden alle letters onderwezen.

Deze boekjes zijn gemaakt volgens de lettergreep-methode die past bij de structuur van de Saramaccaanse taal.

De orthografie

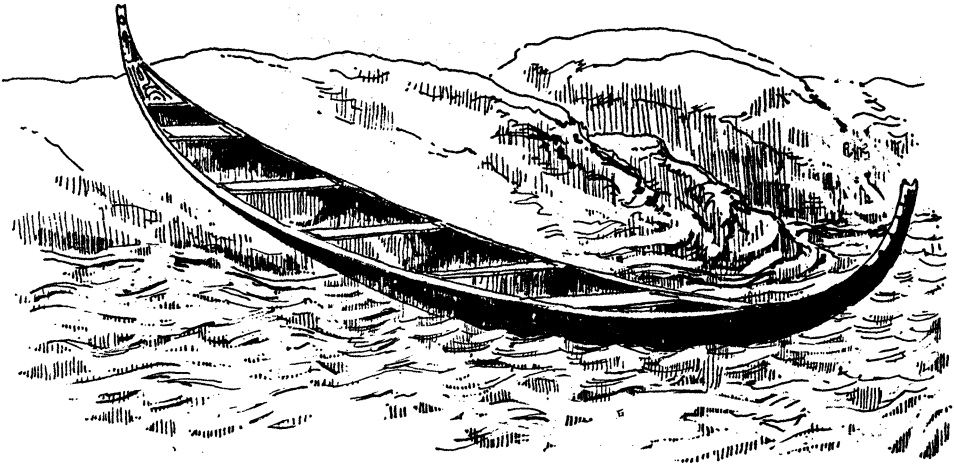
De uitspraak van de medeklinkers verschilt van het Nederlands in de volgende gevallen:

- ♦ De *g* wordt uitsproken zoals in het Engelse woord *go* en in het Surinaamse woord *go*.
- ♦ De *v* wordt uitgesproken zoals in het Engelse woord *village*.
- ♦ De *w* wordt uitgesproken zoals in het Surinaamse woord *waka*.
- ♦ De *mb* wordt uitgesproken zoals in het Nederlandse woord *kombinatie*.
- ♦ De *nd* wordt uitgesproken zoals in het Nederlandse woord *kinderen*.
- ♦ De *ng* wordt uitgesproken zoals in het Engelse woord *angle*.

De volgende letterkombinaties vormen in het Saramaccaans één klank:

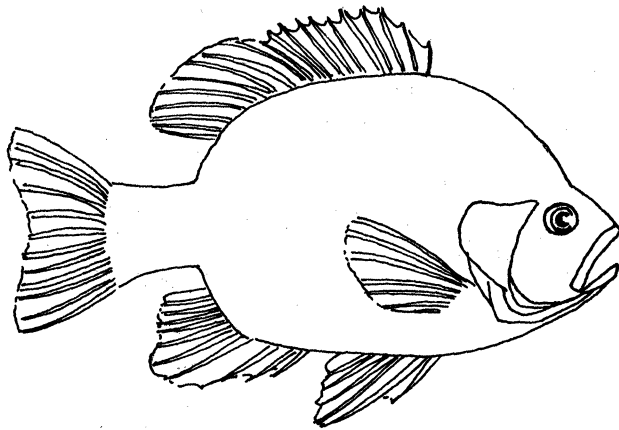
- ♦ De *nj* wordt uitgesproken zoals in het Surinaamse woord *njanjan*.
- ♦ De *gb* wordt uitgesproken zoals in het Engelse woord *ragbag*.
- ♦ De *kp* wordt uitgesproken zoals in het Nederlandse woord *bakpan*.

o

boto

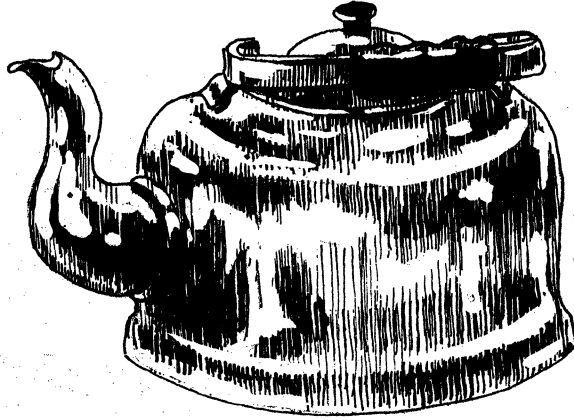
i

fisi

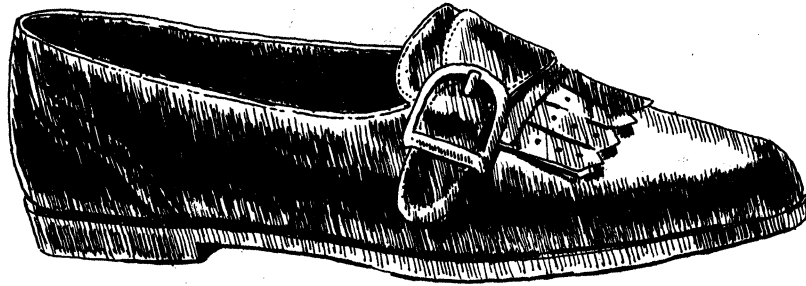
a

ë

këtë

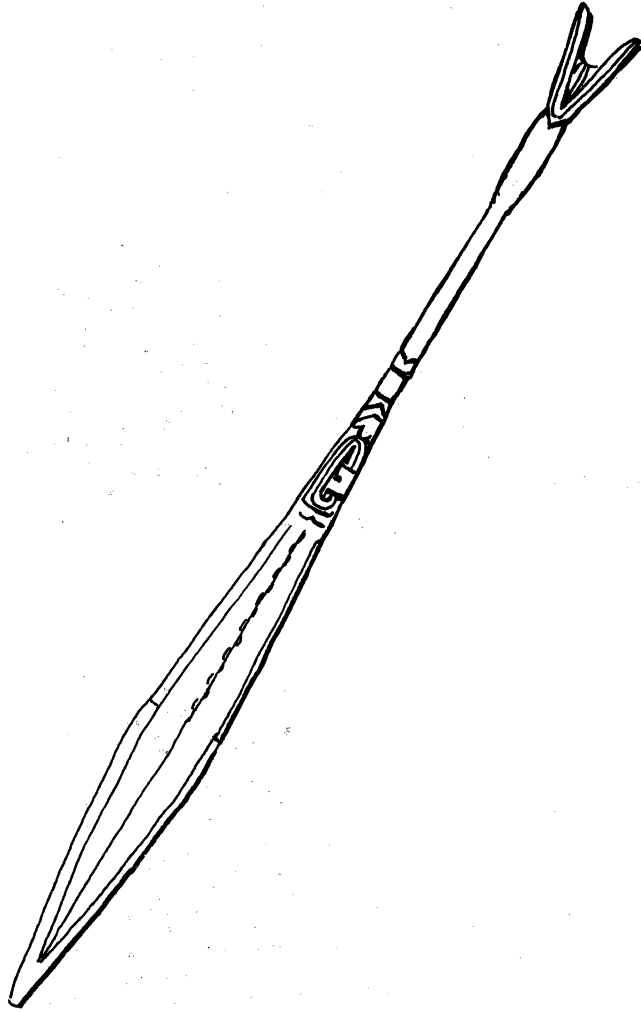
u

susu

b

a

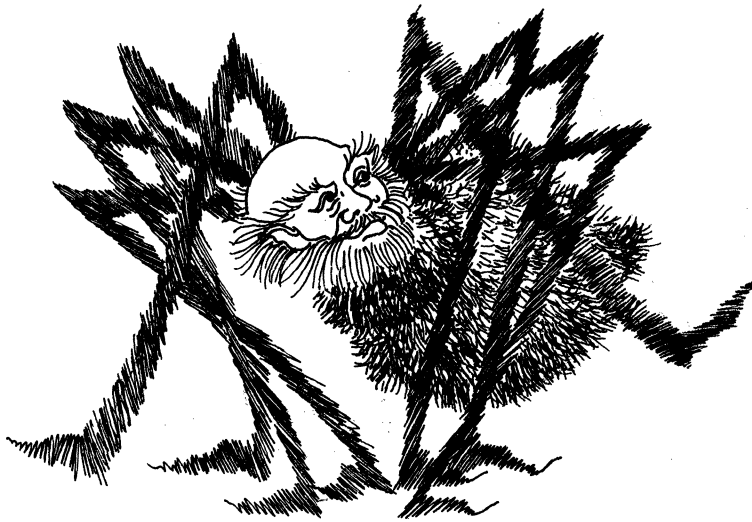

pada

c

matu

Anasi

matu
Anasi
matu
wojowojo
Anasi
Gaama
mbeti
wakama
Anasi
matu

Les 1

Anasi dë a matu.

Anasi
si
i

matu
ma
a

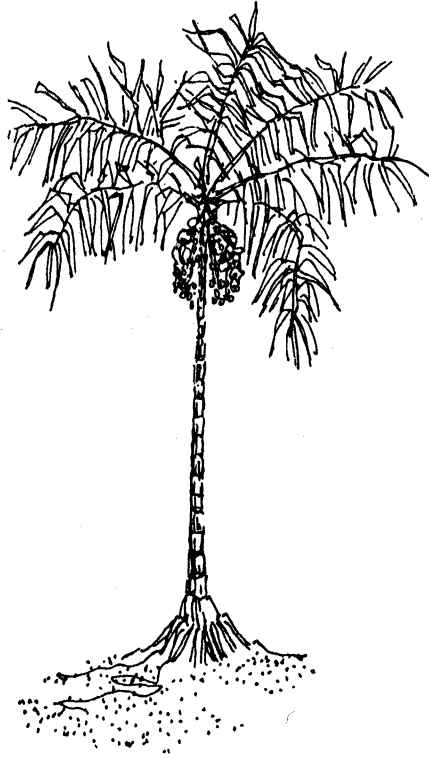
Anasi dë a matu.
A si Simu.

Simu
mu
u

u
mu
Simu

Les 3

kumu

Kumu dē a matu.

kumu
mu
u

u
mu
kumu

Simu dë a matu.

A si Anasi.

Anasi taku e!

taku
ta
a

a
ta
taku

Anasi ku Simu dē a matu ta suku
kumu.

suku
su
u

u
su
suku

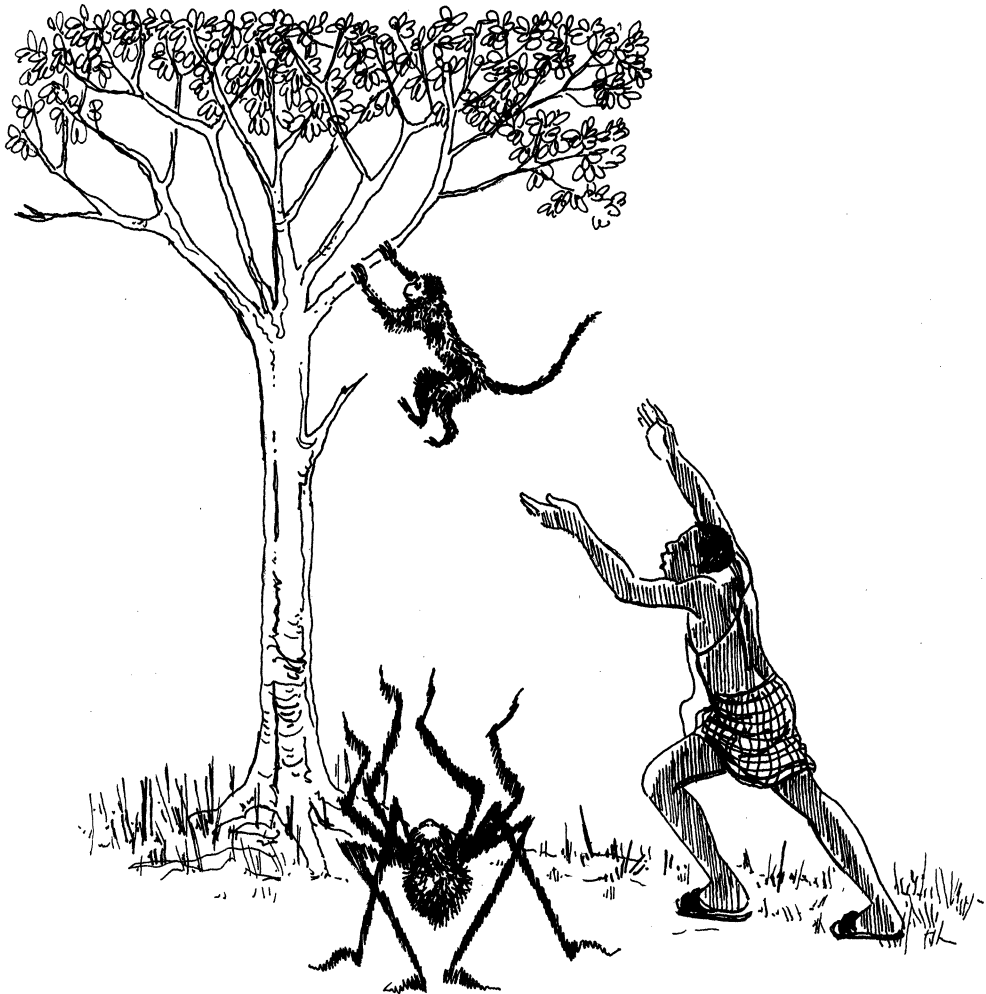

Anasi ku Simu ta suku kumu.
Hën de si makaku.

makaku
ka
a

a
ka
makaku

kisi

Anasi ku Simu kë kisi di makaku,
ma di makaku an kë.

kisi
ki
i

i
ki
kisi

Simu taki da di makaku taa saka ko, ma di makaku an kë.

saka
sa
a

a
sa
saka

Anasi ku Simu taki da di makaku
taa saka ko tei.

Ma di makaku an kë.

De taa ko tei kumu.

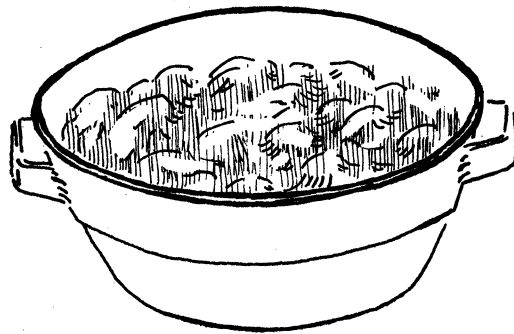
Di makaku an kë.

De taa ko tei kuku.

Di makaku an kë.

De taa ko tei suki.

An kë.

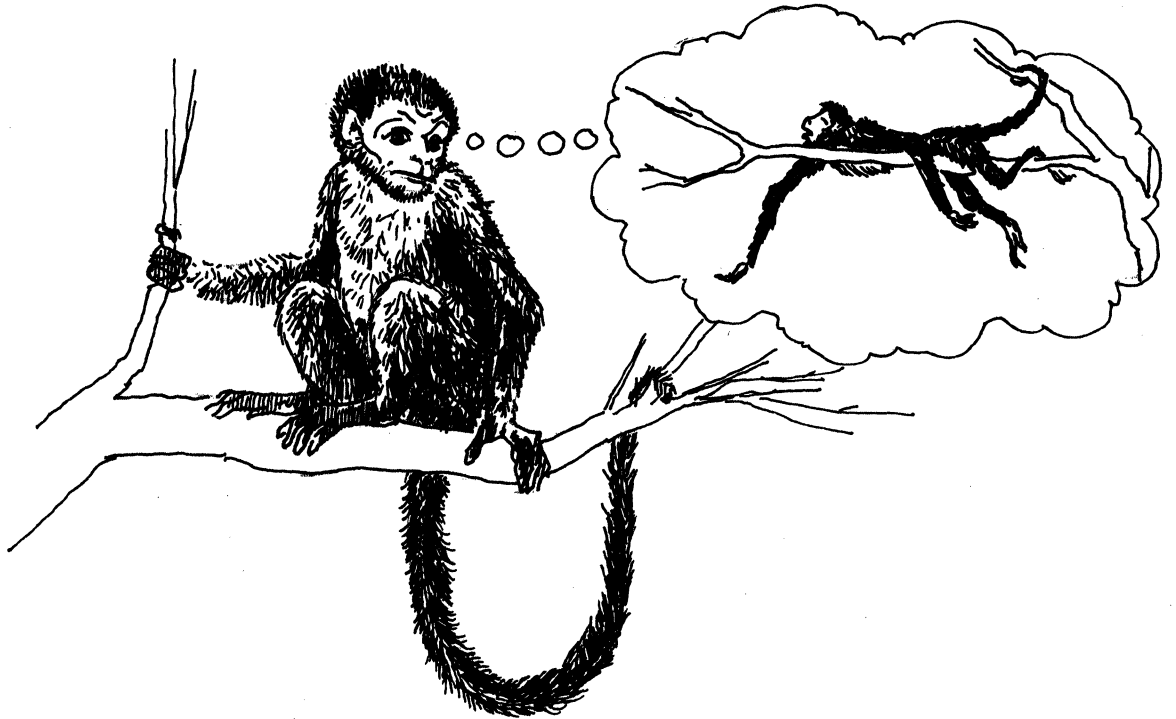
Anasi ku Simu taki da di makaku
taa ko tei toku.

Di makaku an kë.

Hën de taa u ku i dë mati. Ko.

toku
to
o

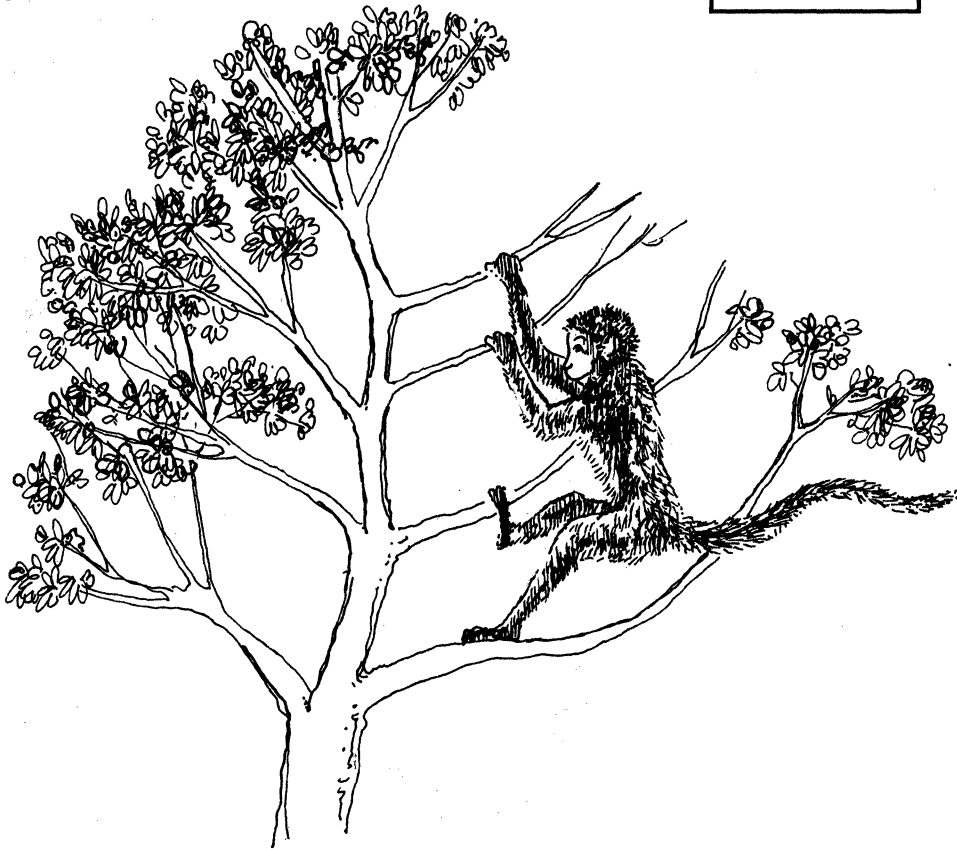
o
to
toku

Anasi ku Simu taki da di makaku
 taa u ku i dë mati. Ko tei di toku.
 Hën a taa an kë. An o-ko.
 An kë dödë.

dödë
 dë
 ë

ë
 dë
 dödë

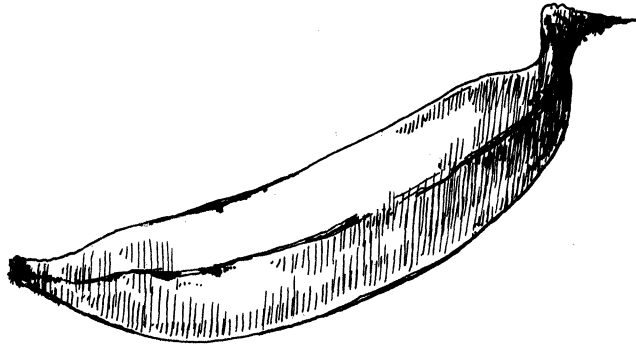

Di makaku an kë dödë. A taa an
o ko. An kë di toku. Hën a subi
tëetëë go.

Hën de kosi ën taa i makisama.
U koti gbolo.

subi
bi
i

i
bi
subi

Wan tata bi dë a wan kamian ta
koti tasi. Hën wan makaku ko a di
kamian. Hën a ko si wan bakuba dë.
A kë di bakuba ma an kë u di tata
kisi ën.

bakuba
ba
a

a
ba
bakuba

Les 14

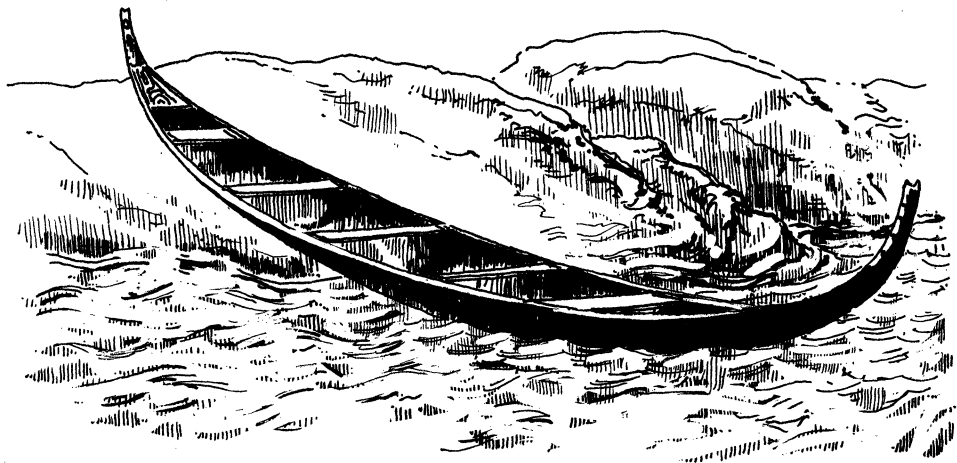

Di makaku kë di bakuba u di
tata, ma an kë u di tata kisi ën.

Hën a sai dë teefa di tata
kumutu dë. Hën a saka ko tei
di bakuba.

Hën a go fiaa!

sa	ka	ba	ma	ta	da
si	ki	bi	mi	ti	di
so	ko	bo	mo	to	do
së	kë	bë	më	të	dë
su	ku	bu	mu	tu	du

Tu sëmbe nango a kamian. Hën
de subi a boto.

Hën de nango.

boto
bo
o

o
bo
boto

boto
to
o

o
to
boto

boi maasi

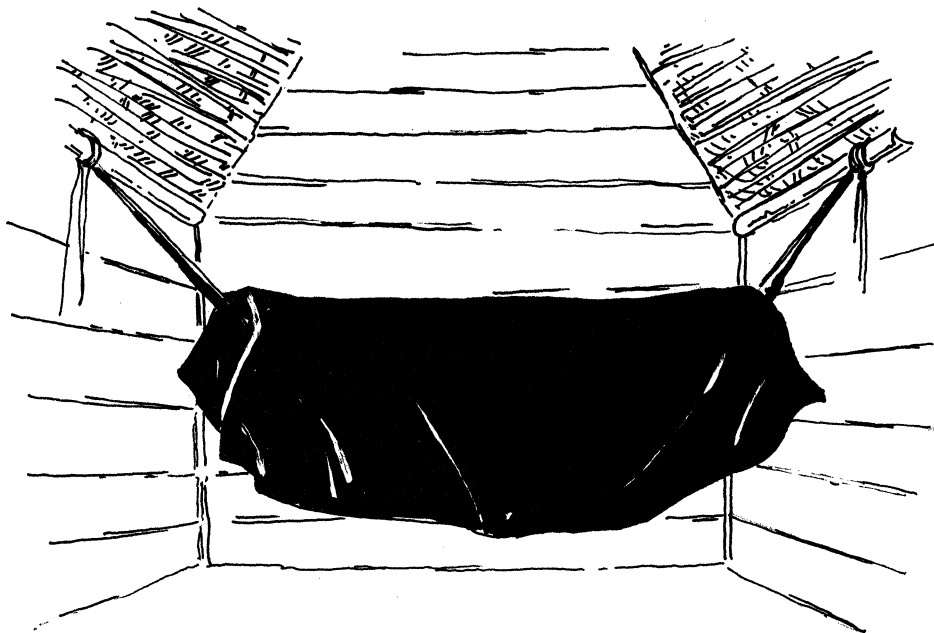

Hën de tu sëmbë nango tee de
ko dou a wan kamian.

Hën wan u de boi maasi.

boi maasi
maa
aa

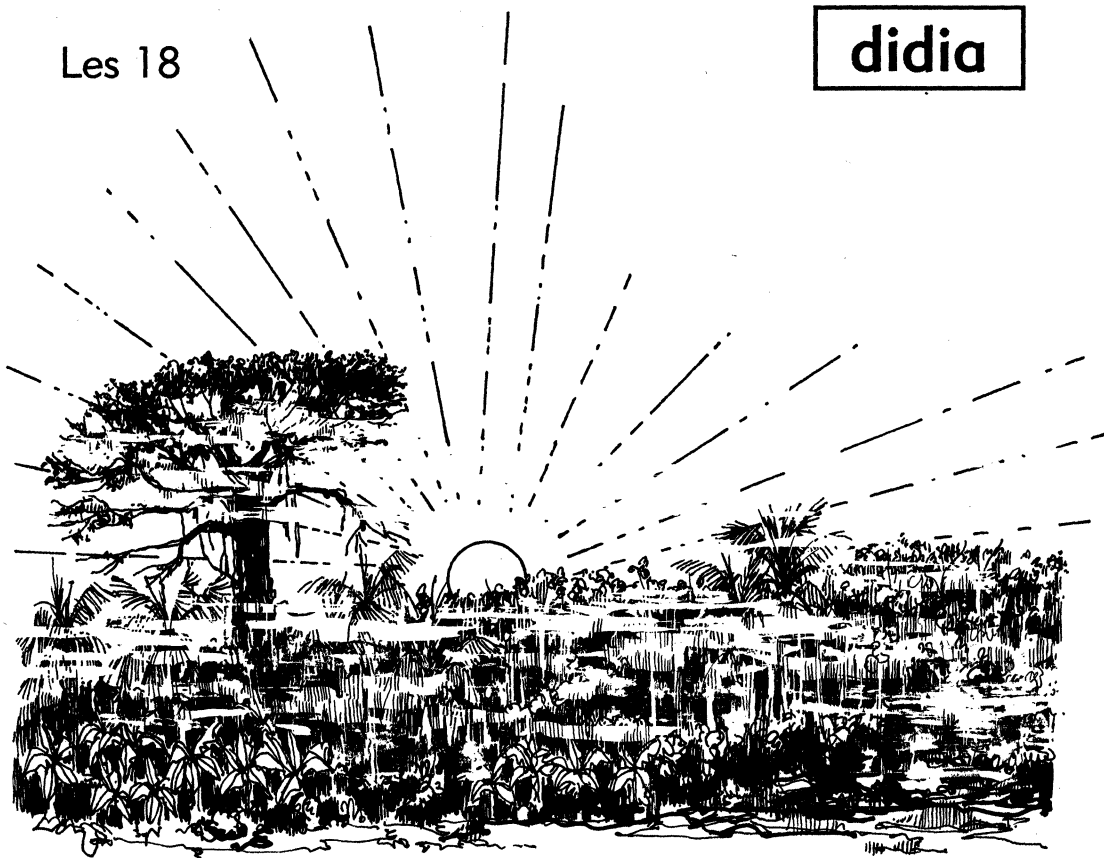
aa
maa
boi maasi

Tu sēmbē bi dē a boto.
 Hēn de ko dou a wan kamian.
 Hēn wan de boi maasi. Hēn a
 taki da di otowan taa boo duumi aki.

duumi
 duu
 uu

uu
 duu
 duumi

Hën de tu sëmbë duumi a di
maku kamian dë te didia.

Hën wan u de taa boo kumutu
aki.

Hën de go.

didia
dia
di
i

i
di
dia
didia

De tu sëmbe bi duumi a wan kamian. Hën wan u de taa boo kumutu aki.

Hën de go. Hën de nango teefa de go dou.

Nöö sö di waka u de waka.

waka
wa
a

a
wa
waka

Wan womi bi dë, nöö njanjan-a-wata nöö a bi ta njan. Hën a dë teefa a suwaki.

Hën a go a data.

womi

wo

o

o

wo

womi

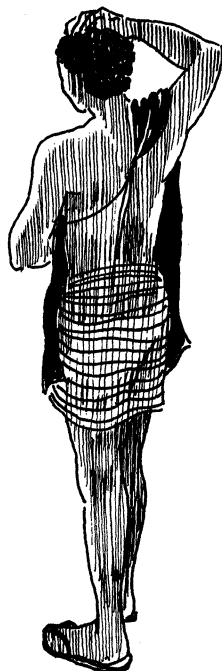

Wan womi bi dē teefa a suwaki.
Hën a go a data.

Hën di data taki dëen taa,
di njanjan-a-wata i ta njan hën ta
suwaki i. I musu njan mën ku soni.

soni
ni
i

i
ni
soni

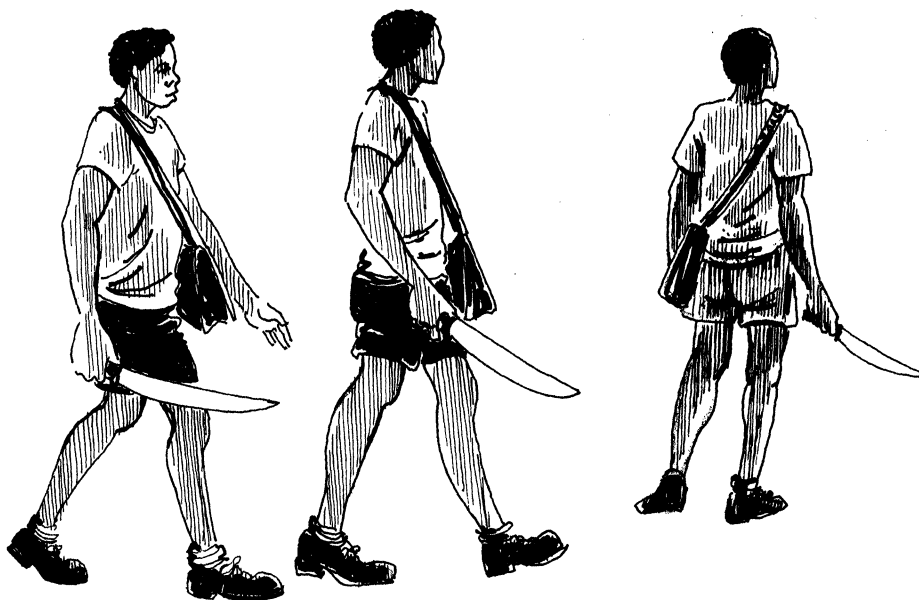
Di data taki da di womi taa,
 di njanjan-a-wata i ta njan hën ta
 suwaki i. Toona go a wosu nöö disa
 njanjan-a-wata u njan, nöö i o bëtë.

Hën di womi toona go.

Hën a bai dee otowan taa de an
 musu njan njanjan-a-wata.

toona
na
a

a
na
toona

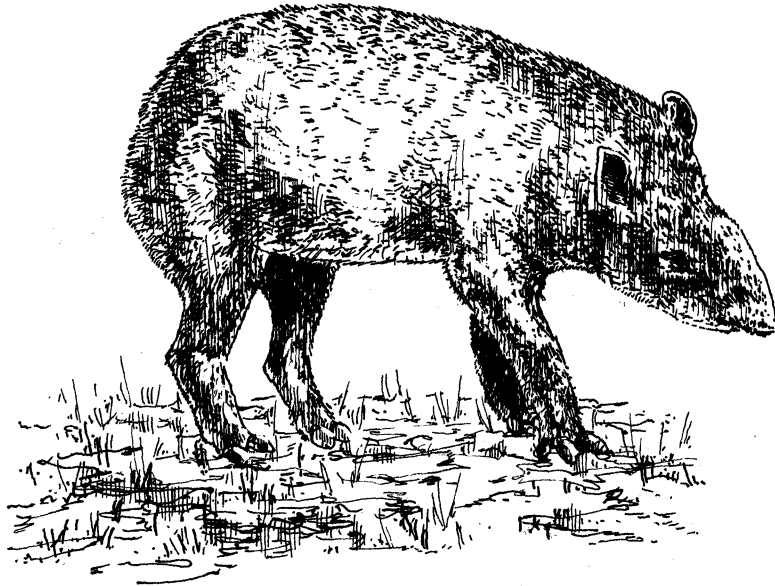

De bi dē dii womi nango a
bakasë. Wan u de de kai Doso.

Di otowan de kai Sakë. Di u dii
de kai Dawi.

Dawi
wi
i

i
wi
Dawi

Dii womi nango a bakasë.

Hën de nango tee de dou a wan kamian. Hën Dawi si wan bofo.

Hën a kai Sakë taa: "Womi Sakë, i ku Doso, un ko boo u tuu suti ën nöö woo kii ën. Nöö u sa njan kasaba ku ën."

bofo

fo

o

o

fo

bofo

Dawi si wan bofo.

Hën a kai dee otowan taa:

"Un ko boo u tuu suti en."

Hën de tuu suti ën. Hën de kii
ën tuu. A fatu tee. Hën de njan
mën ku kasaba. Ma de an boi ën.

Hën de tuu toona go a wosu.

fatu
fa
a

a
fa
fatu

bebe

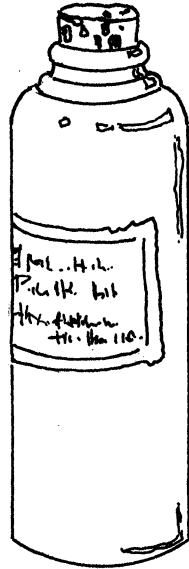
Dawi ku dee otowan kii di bofo.
 A fatu tee na soni. Hën de njan mën
 ku kasaba. Hën de bebe wata te de
 kaba. Ma de an bi boi di bofo.

Hën de tuu toona go a wosu.
 So u de siki fu dëdë.

Hën de go a data. Hën di data
 taki da de taa: "Un njan soni di wan
 bi musu njan."

bebe
 be
 e

e
 be
 bebe

Dawi ku dee otowan njan di bofo ku kasaba ma de an bi boi ën. Hën di de go a wosu de siki fu dëdë.

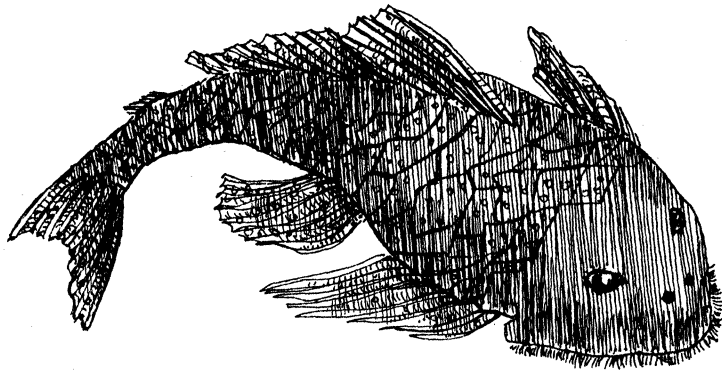
Hën di data taki da de taa: "Un njan soni di wan bi musu njan."

Hën a da de deesi taa: "Un o bëtë."

Hën di de go a wosu hën de bëtë tuu.

deesi
dee
ee
e

e
ee
dee
deesi

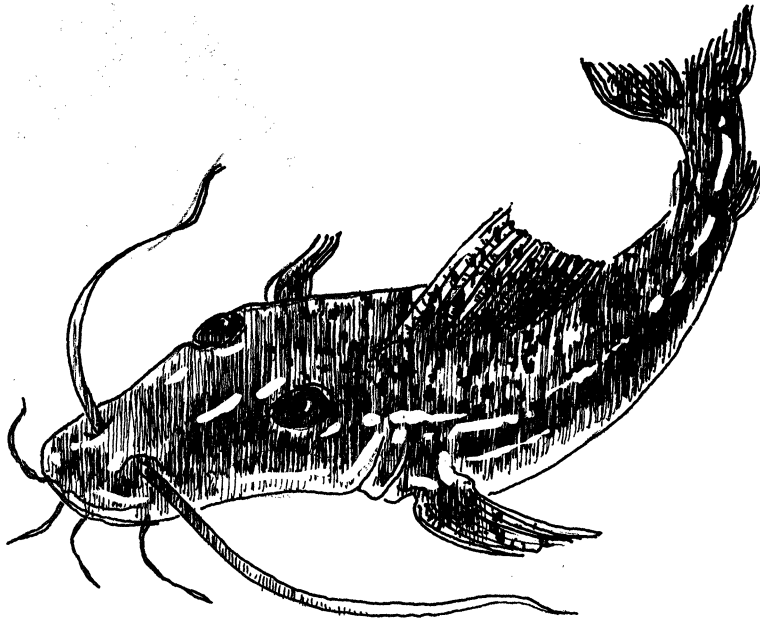

Tu womi bi go suti fisi. De go
te de wei. De an kii soni. De kii
wan kodo kakaaku tö.

Hën de toona go a wosu.

fisi
fi
i

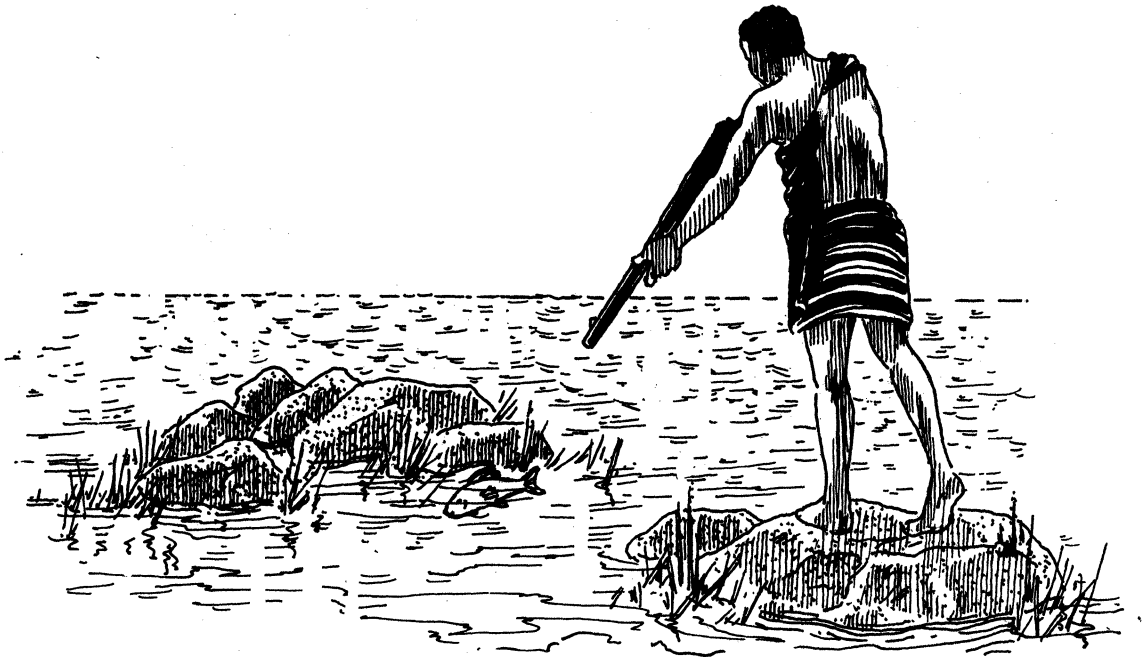
i
fi
fisi

Di fisi de kai dëëma, nusu buka
fëen dë baaibai. A ta dë a sitonu
baaku. Oto fisi a ta njan. A dë wan
suti fisi. De ta njan mën.

nusu
nu
u

u
nu
nusu

Di fisi de kai waaku, a ta njan biibii. A ta njan uwii.

A ta dë a sitonu baaku. A ta dë a kee kamian. A ta dë a biibii. Kakisa fëen ta dë kobokobo sö. De ta suti ën ku goni. De ta kii ën ku oto soni tu. A dë wan suti fisi. De ta njan mën.

goni

go

o

o

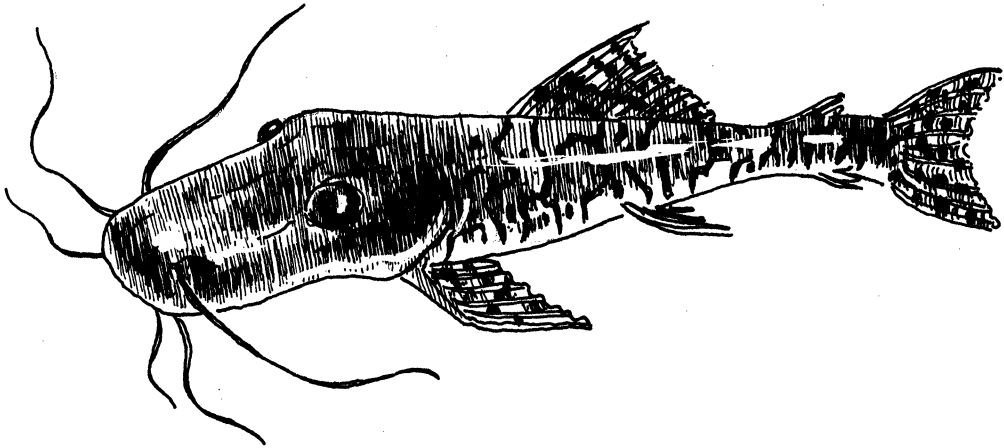
go

goni

kee kamian

kee

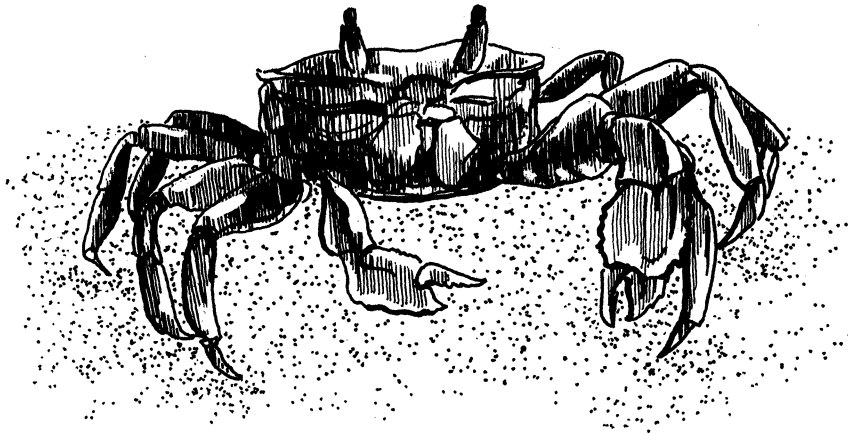
ee

Di fisi de kai gödë, a dë baaka ku weti. Basu bëë fëen nöö ta dë wetiweti. Nusu buka fëen ta dë baaibaai. A ta abi bia a buka. A ta dë a sitonu baaku. A nango a bakisi. Ma de ta suti ën ku goni. Fisi da di soni di a ta njan. De taa a suti tumisi.

gödë
gë
ë

ë
gë
gödë

Agasa mëku hën da kaabu. Kiiki kaabu ta dë wetiweti. Dee otowan ta dë bë sö. Di u kiiki ta dë a doti baaku. Dee otowan ta da a sitonu baaku. De ta boi ën baafu. De ta boi baaku uwii ku ën.

Kaabu hën da agasa mëku.

Hën da sitonu baaku womi.

agasa mëku

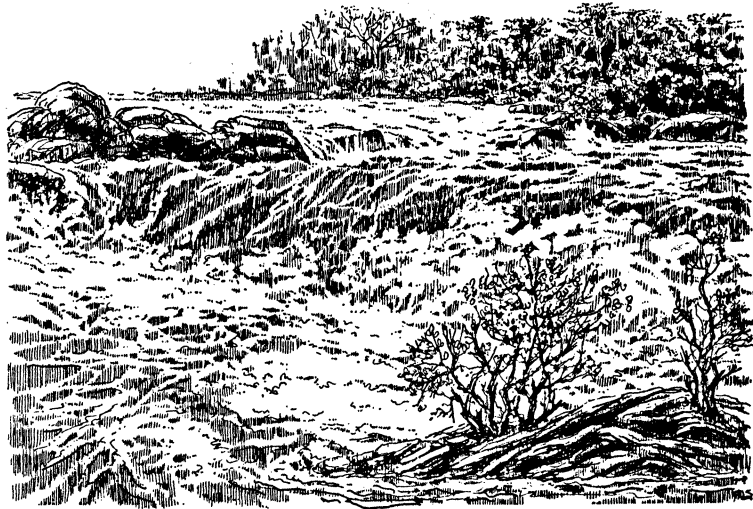
ga

a

a

ga

agasa mëku

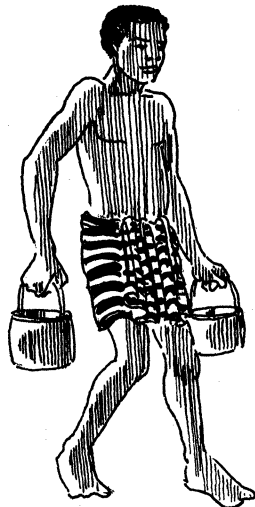
Wë da wan dan bi dë de kai Mamadan. Nöö da te i bi kumutu na Amana ta ko, nöö i bi sa duumi dë fu kodo.

Hën wë da wan tata de kai Kansa ku wan womi mii fëen de kai Wanto kumutu u de a bakaa ta subi dee dan dan ta ko teefa de dou a Mamadan.

Hën de go fu go duumi.

dan
an
a

a
an
dan

Kansa ku ën mii Wanto ko dou a Mamadan. Hën de go fu go duumi.

Hën di mii taki da di tata taa:

"Taata, mi kë go a boto mi ko."

Hën di tata taa: "Go i ko, womi."

Hën di mii go koti fisi tee a ko.

Hën a ko boi te a kaba. Hën a go tei kasaba go njan ku ën. An dëen tata.

Hën a go wasi dee gansë toona tja ko buta a boto fu di tata an sabi.

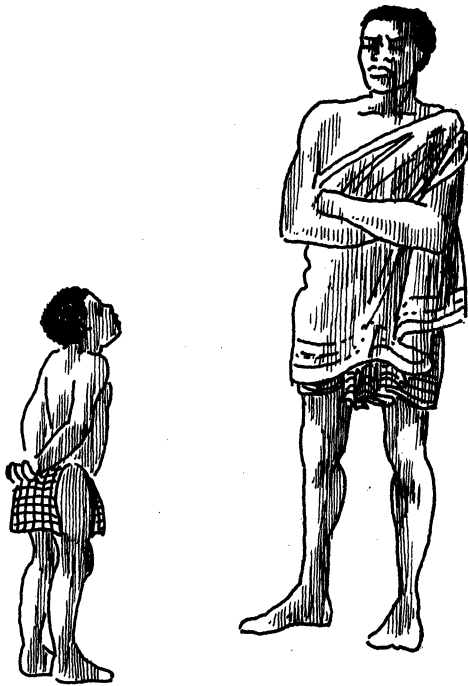
tja

a

a

tja

unsë i go?
andi i du?

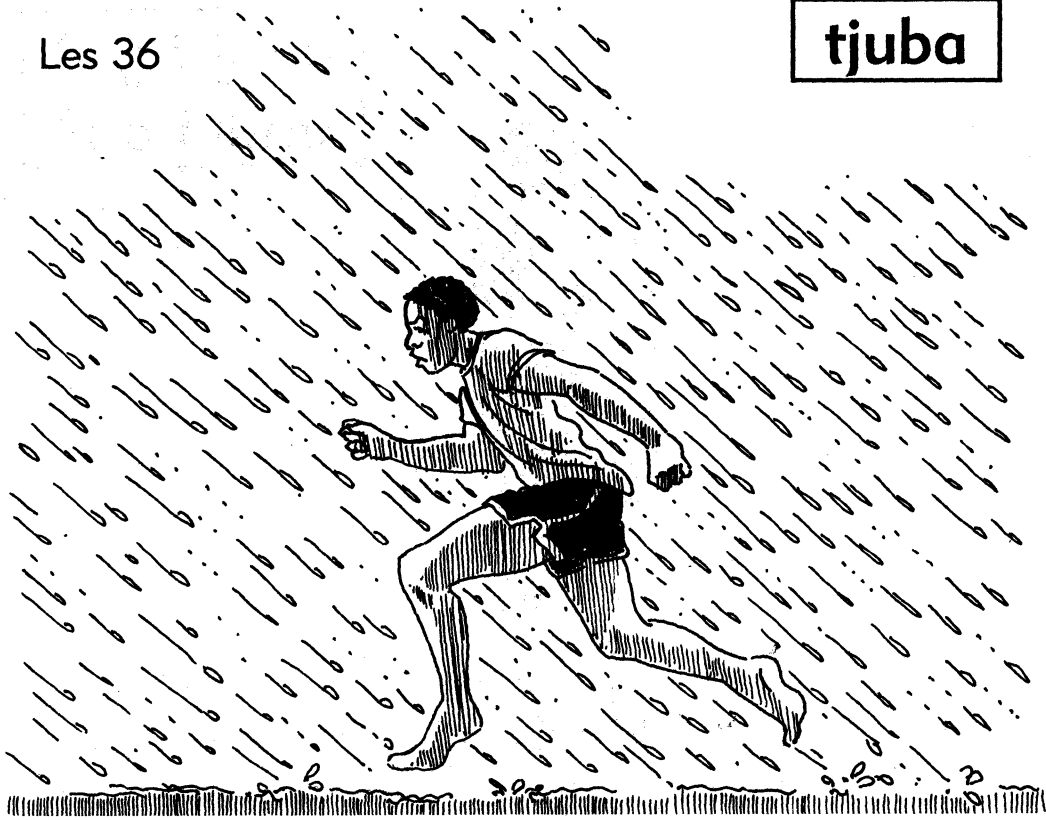

Hën di deboko hën di tata taa:
"Womi unsë i bi dë sö? Andi i bi go
du?"

Hën a taa: "Nönö, Taata, bëë
nöö bi ta kii mi sö. Ma mi ko bëtë
tide."

Wë fa u du dë, di tata an bi
sabi.

Da sö Wanto bi du ku ën tata
Kansa.

Tjuba ku Sonu bi ta fia.

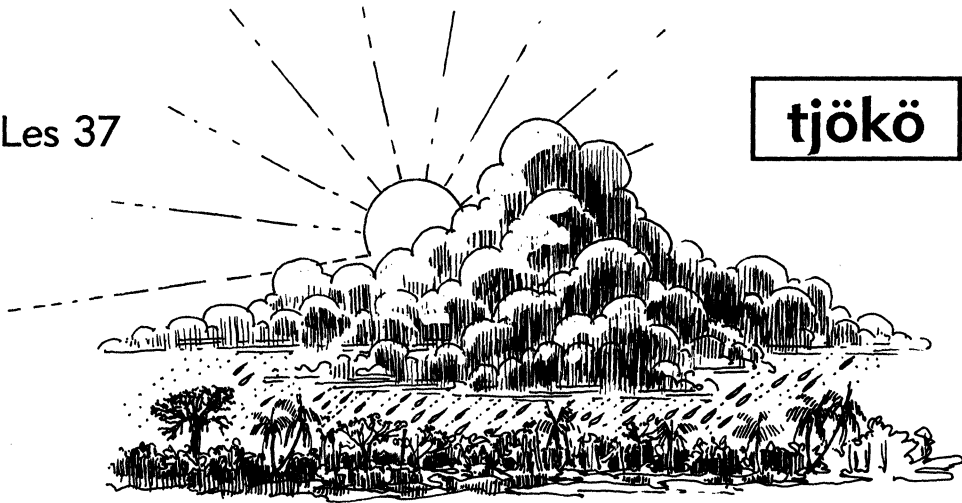
Tjuba taki da Sonu taa: "Mati Sonu, wan daka mi o fon i kii."

Sonu taa: "Mati Tjuba, mi seei tu, wan daka mi o dëë i tu."

Hën de seeka buta daka te de kaba. Hën de dë.

tjuba
tju
u

u
tju
tjuba

Tjuba ku Sonu buta daka fu de sa feti. Hën de go u de a wosu.

Hën de dë teefa di daka dou. Hën Tjuba ko a Sonu taa: "Sööö, mati, da awaa mi dou. Wë fuu feti i si ee ambë sa fon oto."

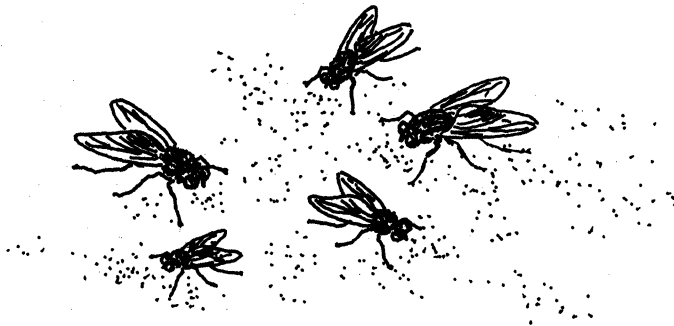
Sonu taa: "Sööö, Tjuba, mi o du ku i tide."

Hën Tjuba tjökö ta fon Sonu tee a dë kuma a sa kii ën. Hën a toona go a wosu.

Hën wë i si a fika te tjuba baaka sonu an ta dë wan bëtë.

tjökö
tjö
ö

ö
tjö
tjökö

Di soni de ta kai wënwën, a dë wan kaakei soni. I sa tjubi di soni fii ka i kë, a o dou nëën kaa. Soni an fika di an nango. A o go kai a dee nasi- nasi soni toona ko kai a i njanjan. Sö a ta tja siki ko da i.

Nöö da sö wënwën dë.

wënwën
ën
ë

ë
ën
wënwën

kule

fö

Wë da a Foto nöö fö womi mii bi go fon wan tata tei ën möni. Hën di tata bia kisi de fon tee de fon. Hën de kule go.

Hën de fö womi mii fika ko ta bai otowan u de taa: "Womi, fa un ta waka aki, abitjë un suku otowan fu fon tei möni e."

Di tata sitaafu de ku böö njanjan. A kaba.

kule
le
e

e
le
kule

ö
fö

fö
ö

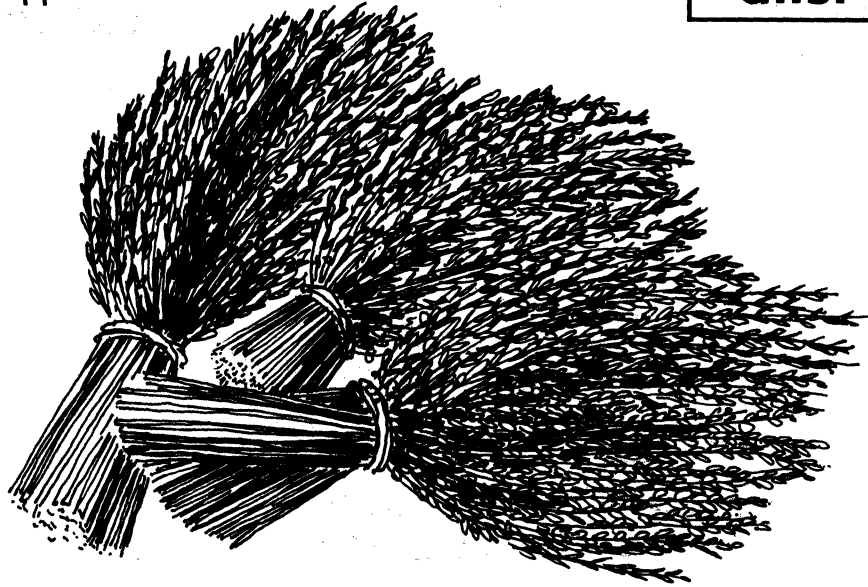
De bi fia kule u möni. Hën wan womi wini. Hën a kisi fö kölu.

Hën a go bai fö gaan bata söfu ku di möni. Hën a naki futu kai booko dee bata, bifö a dou a wosu.

Sö di wini ko lasi dëen.

lasi
la
a

a
la
lasi

Alisi dë wan nëbai njanjan u Saamaka. De ta boi ën ta njan ku baaka uwii. De ta njan mën ku alibi. De ta njan mën ku fisi. De ta njan mën ku lalu. En-ën baa, ma tjika u, kai dee soni tuu dee de ta njan ku alisi.

Alisi hën da di suti njanjan u Saamaka.

alisi

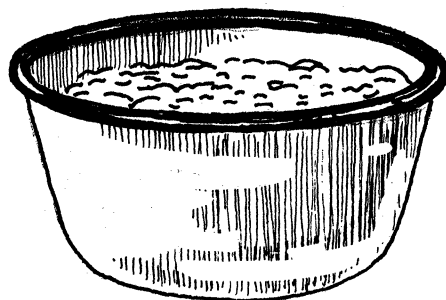
li

i

i

li

alisi

Papa da wan soni de ta boi ta bebe. Papa dë wan soni u njan fu miii. Te wan mii an tjika u njan, nöö papa de ta dëen.

Nöö sö di soni u njan de kai papa hën a dë.

papa
pa
a

a
pa
papa

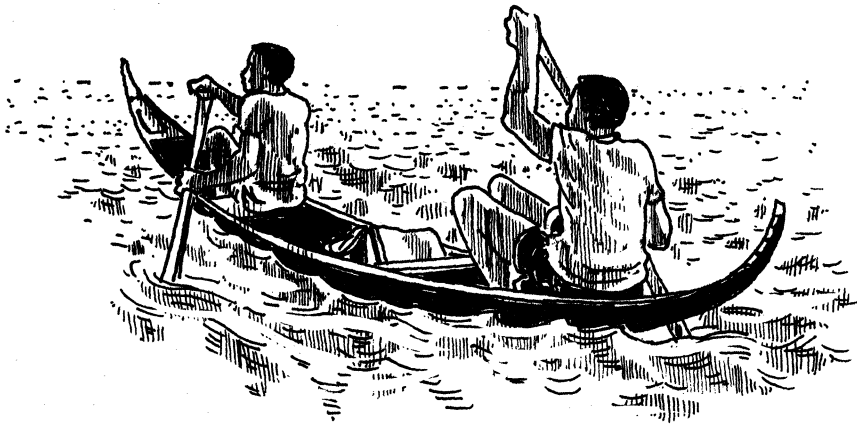

Paku dë wan gaan pei kumalu,
fuu taki, a suti möön kumalu seei.
Nöö i sa panu ën a panu ku toku
ku fatu. Ee i kë i sa boi ën baafu
ku pëpë ku fatu njan.

Nöö sö seepi di fou de ta kai
papakai suti tu. I sa boi ën di wan
seepi fasi, ku pëpë ku fatu, nöö i
njan.

pëpë
pë
ë

ë
pë
pëpë

De bi dē tu womi bi puu ku
pada go a wan kamian go seti pētu.
Hēn a di mamaten fēēn de go.

pu
uu
u

u
uu
pu

Hën de tu womi nango te de go
dou a wan dan. Hën de hai boto
tuwë a dan liba.

Hën de pasa go dou ka de seti
di pëtu. De kisi wan kumalu.

Hën de koti paati.

Hën de toona go a wosu.

hai
ai

ai
hai

Nederlandse vertaling van de Saramaccaanse tekst

a
boot
vis

b
ketel
schoen

c
pagaai

d
oerwoud
Anansi

e
oerwoud
Anansi
oerwoud
markt
Anansi
granman
dier
reiziger
Anansi
oerwoud

Les 1.
Anansi is in het oerwoud.

Les 2. Simoe
Anansi is in het oerwoud.
Hij ziet Simoe.

Les 3. palmvrucht
De palmvrucht die 'kumu' heet is in het oerwoud.

Les 4. lelijk
Simoe is in het oerwoud.
Hij ziet Anansi.
Anansi is lelijk hoor!

Les 5. zoeken

Anansi en Simoe zijn in het oerwoud.
Ze zoeken palmvruchten.

Les 6. capucijneraap

Anansi en Simoe zijn in het oerwoud palmvruchten aan het zoeken.
Ze zien een capucijneraap.

Les 7. vangen

Anansi en Simoe willen de capucijneraap vangen,
maar de capucijneraap wilde niet (gevangen worden).

Les 8. naar beneden komen

Simoe zei tegen de capucijneraap: "Kom naar beneden." Maar de
capucijneraap wilde niet.

Les 9. neem

Anansi en Simoe zeiden tegen de capucijneraap: "Kom naar
beneden en neem dit." Maar de capucijneraap wilde niet.

Ze zeiden: "Kom en neem wat palmvruchten."

Maar de capucijneraap wilde niet.

Ze zeiden: "Kom en neem een koekje."

Maar de capucijneraap wilde niet.

Ze zeiden: "Kom en neem een beetje suiker."

Maar hij wilde niet.

Les 10. doos

Anansi en Simoe zeiden tegen de capucijneraap: "Kom en neem wat
gekookte kasavemeel."

De capucijneraap wilde niet.

Ze zeiden: "We zijn toch je vrienden. Kom maar."

Les 11. dood

Anansi en Simoe zeiden tegen de capucijneraap: "We zijn je
vrienden. Kom en neem de gekookte kasavemeel."

Maar hij zei dat hij niet wilde. Hij wilde niet komen. Hij wilde niet
doodgaan.

Les 12. klimmen

De capucijneraap wilde niet doodgaan. Hij zei dat hij niet wilde
komen. Hij wilde geen gekookte kasavemeel hebben. Daarna klom hij in
de boom en ging weg.

En ze scholden hem uit en zeiden: "Mispunt! Dan maar niet."

Les 13. bacove

Er was een oudere man die naar een bepaalde plaats ging om 'tasi'-gras te snijden. Toen kwam er een capucijneraap, die zag daar een banaan. Hij wilde de banaan hebben maar hij wilde niet dat de man hem zou vangen.

Les 14.

De capucijneraap wilde de bacove van de oude man hebben, maar hij wilde niet dat de man hem zou vangen. Hij blijft daar totdat de man de plaats verliet, toen kwam hij naar beneden en nam de banaan.

Daarna ging hij weg.

Les 15. boot

Er waren twee mannen die ergens heen zouden gaan. Ze stapten in de boot. Ze roeiden totdat ze op een bepaalde plaats kwamen.

Les 16. over boord vallen

Die twee mannen roeiden totdat ze bij een bepaalde plaats gekomen waren. En daar viel er een over boord.

Les 17. slapen

Er waren twee mannen in een boot. Ze reisden totdat ze bij een bepaalde plaats gekomen waren. Daar viel er een over boord.

Toen zei hij tegen de andere: "Laten we hier blijven slapen."

Les 18. overdag

De twee mannen sliepen daar tot het morgen werd. Het was een plaats met veel muskieten.

Toen zei een van hen: "Laten we weggaan van deze plaats."

Dus gingen ze verder.

Les 19. lopen/reizen

Die twee mannen sliepen op die bepaalde plaats tot de volgende morgen.

Een van hen zei: "Laten we weggaan van deze plaats."

Dus gingen ze verder. En ze gingen verder totdat ze op hun bestemming aankwamen.

Op die manier reisden ze.

Les 20. eten

Er was eens een man die alleen maar rijst met water at. Dat ging zo door totdat hij ziek werd. Toen ging hij naar de dokter.

Les 21. verschillende dingen

Er was een een man die ziek werd. Toen ging hij naar de dokter. De dokter zei tegen hem: "Je wordt ziek door alleen rijst met water te eten. Je moet het met iets anders eten."

Les 22. teruggaan

De dokter zei tegen de man: "Je wordt ziek doordat je alleen rijst met water eet. Ga terug naar huis maar houd op met alleen rijst met water te eten. Dan zal je beter worden.

Toen de man terug naar huis ging, waarschuwde hij de anderen dat ze niet alleen maar rijst met water moesten eten.

Les 23. Dawi

Er waren eens drie mannen die het bos in gingen. Een van hen heette Doso, de ander heette Sakë en de laatste heette Dawi.

Les 24. tapir

Drie mannen gingen het bos in. Ze liepen door totdat ze bij een bepaalde plaats kwamen. Toen zag Dawi een tapir. Hij riep Sakë en zei: "Man, Sakë, jij en Doso, kom, laten we hem met z'n drieën doodschieten. Dan kunnen we hem met kasave eten."

Les 25. vet

Dawi zag een tapir.

Toen riep hij de anderen en zei: "Laten we hem met z'n drieën schieten."

Toen schoten ze alle drie op hem. En ja hoor, ze doodden hem. Hij was geweldig vet. En ze aten hem met kasave. Maar ze hadden hem niet gekookt.

Toen gingen ze alle drie naar huis.

Les 26. drinken

Dawi en de anderen doodden de tapir. Hij was erg vet. Ze aten hem met kasave, en daarna drinkten ze water. Maar ze hebben de tapir niet gekookt. Toen gingen ze allemaal terug naar huis. Sommige van ze waren zo ziek dat ze bijna doodgingen.

Toen gingen ze naar de dokter. En de dokter zei tegen hen: "Jullie hebben iets gegeten dat je niet had moeten eten."

Les 27. medicijn

Dawi en de anderen aten de tapir, maar ze hadden hem niet gekookt. En toen ze naar huis gingen waren ze doodziek. En de dokter zei tegen hen dat ze iets gegeten hadden dat ze niet hadden moeten eten. Toen gaf hij ze medicijn en zei: "Jullie zullen weer beter worden." En toen ze naar huis gingen werden ze inderdaad beter.

Les 28. vis

Twee mannen gingen vis schieten. Ze schoten totdat ze er moe van werden. Ze vingen niets. Ze schoten maar één 'kakaaku'-vis. En toen gingen ze weer naar huis.

Les 29. neus

De vis die 'dēēma' heet heeft een brede neus. Hij woont tussen de rotsen. Hij eet andere vissen. Het is een lekkere vis. De mensen eten hem.

Les 30. geweer; ondiep water

De vis die 'waaku' heet, eet eetbare dingen die in ondiep water voorkomen. Hij eet planten. Hij woont tussen de stenen. Hij bevindt zich in ondiep water. Zijn huid bestaat uit schubben en is ruw. Ze schieten op hem met een geweer. Ze doden hem ook wel met andere dingen. Het is een heerlijke vis. De mensen eten hem.

Les 31. gēdē

De vis die 'gēdē' heet is zwart met wit. Alleen zijn buik is wit. Hij heeft een brede neus. Hij heeft baarden aan zijn bek. Hij woont tussen de stenen. Hij wordt gevangen met een fuik. Maar ze schieten ook wel op hem met geweren. Hij eet vis. Ze zeggen dat hij bijzonder lekker is.

Les 32. krab

'Agasa mēku' is een ander woord voor krab. De krabben in de krekens zijn wit. De andere zijn bruinachtig. De krabben in de krekens wonen in gaten in de grond. De andere wonen tussen de rotsen. Ze gebruiken ze om soep van te koken. Ze koken hem met tayerblad.

'Krab' is hetzelfde als 'agasa mēku.' Nog een andere naam voor hem is 'rotsmannelje.'

Les 33. soela

Er was eens een soela die Mamadan genoemd werd. Als de mensen van Amana kwamen en stroomopwaarts gingen, dan sliepen ze daar altijd.

Er was eens een man die Kansa heette en zijn zoon Wanto. Ze verlieten de stad en kwamen over de soela's stroomopwaarts totdat ze bij Mamadan kwamen. En daar bleven ze slapen.

Les 34. dragen

Kansa en zijn kind Wanto kwamen bij Mamadan aan. Daar zouden ze blijven slapen.

Het kind zei tegen zijn vader: "Vader, ik wil even naar de boot gaan." En de vader zei: "Dat is goed, zoon."

De jongen ving een vis met een houwer en kwam terug en kookte hem tot hij klaar was. Daarna nam hij kasave om die erbij te eten. En

hij gaf er niets van aan zijn vader. Daarna waste hij zijn potten en zette ze weer in de boot zodat zijn vader niet weet.

Les 35. Waar ben je geweest? Wat heb je gedaan?

De volgende dag zei de vader: "Zoon, waar ben je geweest? Wat heb je gedaan?" En de jongen zei: "O niets, vader. Ik had last van mijn maag. Maar vandaag voel ik me beter." De vader kwam er niet achter wat er eigenlijk gebeurd was. Zo behandelde Wanto zijn vader Kansa.

Les 36. regen

De regen en de zon hadden ruzie.

De regen zei tegen de zon: "Vriend Zon, op een dag geef ik je een goed pak slaag." De zon zei tegen de regen: "Dat is goed. Op een dag droog ik jou helemaal uit." Ze maakten een afspraak voor een bepaalde dag. Zo was het.

Les 37. steken

De regen en de zon maakten een afspraak om op een bepaalde dag te vechten. En ze gingen naar huis.

Toen die dag aanbrak kwam de regen naar de zon en zei: "Zo vriend, hier ben ik. Laten we vechten en laten we zien wie de sterkste is." En de regen begon te regenen en rammelde de zon tot hij bijna dood was. Toen ging hij naar huis.

Daarom komt het dat, wanneer de regenwolken zwart zijn, je nauwelijks de zon kan zien.

Les 38. vlieg

Het ding dat ze 'vlieg' noemen is een vervelend ding. Je kunt je dingen verstoppen waar je maar wilt, maar hij vindt ze toch. Er is geen enkele plaats waar hij niet op gaat zitten. Hij gaat op vieze dingen zitten, komt terug, en zit dan op je eten. Op die manier brengt hij ziekten over.

Zo zijn vliegen.

Les 39. rennen; vier

Er waren vier mannen in de stad die een man een pak slaag wilden geven en hem zijn geld afpakken. Maar de man draaide zich om, pakte hen en gaf elk van hen een flink pak slaag. Toen renden ze weg. Die vier jongens waarschuwden toen de anderen en ze zeiden: "Jongens, als jullie op deze manier blijven rondlopen op zoek naar iemand die je wilt aframmelen en bestelen, dan vragen jullie om moeilijkheden."

De man had hen gestompt.

Les 40. verloren

Ze hadden een wedstrijd gehouden om geld. Een man had gewonnen. Hij kreeg vier gulden. Hij ging met dat geld vier grote flessen

soft kopen. Toen struikelde hij over iets en viel en alle flessen braken voordat hij thuis kwam.

Zo verloor hij alles.

Les 41. rijst

Rijst is een bekend voedsel voor de Saramaccaners. Ze koken het en eten het met tayerblad. Ze eten het met bonen. Ze eten het met vis. Ze eten het met oker. Nee, ik kan niet alle dingen opnoemen die ze bij hun rijst eten.

Rijst is een heerlijk eten voor de Saramaccaners.

Les 42. pap

Pap is iets dat je kookt en opeet. Pap is iets dat kleine kinderen eten. Als een kind nog niet groot genoeg is om te eten dan geven ze het pap.

Dat is wat pap is.

Les 43. peper

'Paku' is een soort 'kumalu' vis maar het is groter dan 'kumalu'. Je kan wel zeggen dat hij nog lekkerder is dan 'kumalu'. Je kan hem in een pan bakken met kasavemeel en olie. Als je wilt kan je er ook met olie een saus van koken en het zo eten. Die vogel die ze papegaai noemen is ook lekker. Die kan je op dezelfde manier koken, met peper en olie.

Les 44. roeien

Er waren twee mannen die met roeispennen roeiden naar een bepaalde plaats waar ze een fuik hebben gezet.

Ze gingen 's morgens.

Les 45. hijsen

Die twee mannen gingen totdat ze bij een stroomversnelling kwamen. En ze hesen de boot helemaal over de stroomversnelling heen.

Toen gingen ze verder naar de plaats waar ze de fuik hadden gezet. Ze ving een 'kumalu'.

Toen gingen ze de vis verdelen en daarna gingen ze naar huis.